

УДК 331.556(477)

ВНУТРІШНЯ ТА ЗОВНІШНЯ ТРУДОВА МІГРАЦІЯ В УКРАЇНІ

Ольга Завидівська, Єлизавета Щоколова

*Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського (Україна)*

Кожного року свої населені пункти покидає велика частина працездатного українського населення в пошуках ліпшої роботи в межах України або за кордоном. Це суттєво впливає на економіку нашої держави.

Трудова міграція є переміщенням у просторі, що здійснюють індивіди для підвищення рівня життя на основі більш вигідного використання власної робочої сили без зміни постійного місця проживання [1, с. 8]. Міграцій поділяється на внутрішню та зовнішню. Внутрішня – це переміщення людей у межах країни, а зовнішня відповідно – за її межі.

Основними причинами міграції серед економічно активного населення України є такі: тривала політична криза в суспільстві; невдоволення економічним становищем в державі або маленькому місті; незабезпечення країною умов для реалізації можливостей своїх економічно активних громадян, значно вищий рівень заробітної плати у країнах імміграції та у великих містах, військові причини [2].

Основними тенденціями сучасної трудової міграції на ринку праці України є такі [3, с.11]:

- збільшення обсягів трудової міграції з кожним роком;
- міграційні потоки складаються з двох напрямів, тобто та сама країна може бути як донором трудових ресурсів, так і реципієнтом;
- домінування економічних мотивів, що спонукають до міграції, над неекономічними;
- розширення діапазону країн, що є активними учасниками міжнародних міграційних процесів;
- спрямованість і концентрація міжнародних мігрантів у найбільш розвинутих регіонах світу;
- збільшення обсягів нелегальної міграції;
- усе більш активне втручання держави у міграційні процеси.

Ці тенденції залишаються актуальними за будь-яких умов і зазнають змін залежно від політичних, економічних та інших факторів країни.

Найбільше українців виїжджає на роботу у Польщу, Росію, Чехію, Італію, США та Німеччину. Поширеними сферами зайнятості, в яких переважно

працюють українські трудові мігранти, є будівництво, сільське господарство, обслуговування [4].

Позитивні результати та негативні наслідки зовнішньої трудової міграції для економіки України подано в табл. 1.

Таблиця 1

**Позитивні результати та негативні наслідки
зовнішньої трудової міграції для економіки України [5]**

Позитивні результати	Негативні наслідки
1. Сприяння інтеграції України до світового ринку праці. 2. Надання працездатному населенню можливості реалізувати свої здібності за кордоном, підвищити рівень кваліфікації, поліпшити матеріальне становище. 3. Спонування продуктивнішої діяльності українських працівників через створення конкуренції з закордонними фахівцями. 4. Послаблення потоку безробіття на національний ринок праці, зниження соціальної напруженості в суспільстві. 5. Надходження до України додаткової іноземної валюти у формі грошових переказів трудових емігрантів та інвестування коштів в економіку через створення спільних підприємств з іноземними засновниками	1. Дає прихований вклад у зменшення населення України. 2. Збільшення тиску на національний ринок праці внаслідок створення іноземними громадянами конкуренції місцевій робочій силі. 3. Втрата Україною найконкурентоспроможнішої частини власної робочої сили (особливо науковців і фахівців), що призводить до уповільнення темпів науково-технічного прогресу. 4. Втрата кваліфікації, оскільки особи з високим рівнем професійної підготовки здебільшого виконують за кордоном малокваліфіковану роботу. 5. Вкладання державою коштів у підготовку фахівців для потреб власної економіки (затрати на навчання на всіх освітніх рівнях), які в результаті створюють додану вартість за межами країни

Щодо внутрішньої міграції, то більшість шукачів роботи за межами рідного населеного пункту заради вищої зарплати переїжджають до більших міст. Згідно з даними Державної служби статистики, наймасовіші потоки внутрішніх мігрантів традиційно прямують до Києва, Львова й Одеси [6]. Також зараз на внутрішню міграцію впливає нестабільна ситуація на Сході України, тому жителі Луганської та Донецької областей масово мігрують в інші українські міста.

Щодо наслідків внутрішньої міграції, то вони загалом мають позитивний характер. Внутрішня трудова міграція зменшує безробіття, задовольняє дефіцит кадрів, сприяє встановленню економічних зв'язків. Працівникам вона приносить вищу зарплату, роботодавцям – цінних спеціалістів, а державі –

податкові надходження [6]. Негативним є те, що малорозвинені та депресивні регіони втрачають робочу силу і можливості розвиватися, адже саме з них мігрують у пошуках кращого життя.

Явище трудової міграції потребує активного втручання держави. Зокрема, серед заходів всередині країни можемо відокремити такі [5]: створення робочих місць (цілеспрямовано створювати робочі місця в таких галузях, як сільське господарство, легка, текстильна і хімічна промисловість, тобто там, де сьогодні використовують працю мігрантів у Європі); розв'язати питання підвищення рівня оплати праці; обмеження «тіньової» економіки та «тіньової» зайнятості тощо; зовнішні заходи: забезпечення умов для поширення легального працевлаштування, насамперед у тих країнах, куди виїжджає найбільша кількість громадян України; забезпечення прав та соціального захисту працівників-мігрантів. Для запобігання внутрішньої міграції потрібно звертати більшу увагу на розвиток економіки депресивних регіонів, щоб заохотити людей не покидати місця свого проживання.

Список використаних джерел

1. Населення України. Трудова еміграція в Україні : монографія / ред. Е. М. Лібанова – Київ : Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України, 2010. – 233 с.

2. Верхогляд Я. В. Економічні наслідки міграції населення в Україні [Електронний ресурс] / Верхогляд Ярослав Васильович. – Режим доступу: <https://naub.oa.edu.ua>.

3. Гнатюк Т. О. Сучасні міграційні процеси: світові тенденції, європейські та українські особливості [Електронний ресурс] / Гнатюк Тетяна Олегівна. – Режим доступу: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/politics/2007/69-56-19.pdf>.

4. Міграція як чинник розвитку в Україні. Дослідження та діалог щодо політики у сфері міграції і грошових переказів в Україні // Міжнародна організація з міграції (МОМ), Представництво в Україні. – Київ, 2016. – 116 с.

5. Гнатківський Б. М. Трудова міграція та її вплив на економічний розвиток України / Б. М. Гнатківський // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. – Київ, 2015. – Вип. 222. – С. 185–192.

6. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.